

Aanscherping strafbaarstelling ronselen

Inleiding

Ik weet niet op welke schaal ronseling van volmachten in de praktijk plaatsvindt, maar vertrouwen in de zuiverheid van het verkiezingsproces is te belangrijk om kansen om dit soort praktijken te bestrijden te laten liggen. Ik sta achter de hier voorgestelde aanpassingen.

Wel vind ik het jammer dat nog steeds geen werk wordt gemaakt van digitaal stemmen. Dit zou voor veel mensen de noodzaak om een volmacht af te geven wegnemen. De gevoelde nadelen vallen naar mijn overtuiging in het niet bij de aantoonbare voordelen.

Ook wil ik u graag een idee aanreiken om degene die een volmacht afgeeft op de stempas te laten specificeren op welke partij en kandidaat de volmachtstem moet worden uitgebracht, zonder het stemgeheim op te geven, door de informatie te coderen met hulp van een overheidserver. In het navolgende zal ik uiteenzetten hoe ik dat voor me zie. (Een vergelijkbare procedure is denkbaar voor stemmen per post, maar omdat dit wetsvoorstel niet over stemmen per post gaat, laat ik dat in deze reactie verder buiten beschouwing.)

Volmacht met gecodeerde specificatie van partij en kandidaat om op te stemmen

Een effectieve manier om het ronselaars moeilijk te maken zou kunnen zijn om de kiezer die de volmacht afgeeft op de stempas vast te laten leggen naar welke partij en kandidaat de betreffende stem moet gaan, en iemand van het stembureau te laten controleren dat inderdaad de door de kiezer gewenste stem wordt uitgebracht. Dit kan als volgt zonder schending van het stemgeheim.

Stel, ik wil een stem uitbrengen op kandidaat K van partij P. Ik ben verhinderd om zelf te gaan, dus ik geef mijn buurman volmacht om de stem namens mij uit te brengen. Maar eigenlijk wil ik niet dat hij weet dat ik aanhanger ben van partij P. Gelukkig hebt u mijn onderstaande advies overgenomen. Zodoende kan ik mijn stem alsnog vertrouwelijk laten uitbrengen:

1. Ik bezoek anoniem de speciaal hiervoor ingerichte webpagina van de overheid. Ik selecteer de partij (P) en vervolgens de kandidaat (K), en klik op “genereer codes”. De computer genereert twee willekeurige codes A en B en onthoudt in een database dat de combinatie A en B staat voor kandidaat K van partij P. Code A is kort en voor de mens leesbaar, bijvoorbeeld ASD-123-QW. Code B is uniek en veel langer, dus onmogelijk te raden.

Voor de duidelijkheid: codes A en B zijn niet alleen per kandidaat en partij verschillend, maar ook per sessie. Iemand anders ontvangt voor dezelfde partij en kandidaat andere codes, en ook als ik zelf de procedure meermalen doorloop genereert de computer iedere keer andere codes. Het is dus niet mogelijk om een “vertaaltabel” te maken om een code te herleiden op een partij en kandidaat, door van alle partijen en kandidaten de codes op te vragen.

2. Ik klik op “download QR-code” en ontvang een pdf-bestand. Dit druk ik af. Ik heb nu een A4'tje met daarop code A duidelijk leesbaar in gewone letters en cijfers, en code B als QR-code.

3. Ik maak van mijn stempas op de gebruikelijke wijze een volmacht, maar vul op mijn stempas bovendien code A in. De stempas is zo gemaakt dat het deel met code A in stap 5 makkelijk af te scheuren is.

4. Ik geef mijn buurman mijn stempas en het A4'tje mee.
5. Iemand van het stembureau neemt het A4'tje samen met mijn stempas in ontvangst, controleert dat code A op het A4'tje de code is die ik zelf op de stempas heb ingevuld, scheurt het deel van mijn stempas af waar de code op staat, en plaatst op het A4'tje een stempel "geverifieerd".
6. Buurman stemt zelf op de gebruikelijke wijze en doet daarbij ook mijn A4'tje in de stembus.
7. Bij het tellen van de stemmen scheiden de medewerkers van het stembureau de traditionele stembiljetten van de A4'tjes. De A4'tjes worden handmatig gecontroleerd op aanwezigheid van het stempel "geverifieerd".
8. De A4'tjes met stempel worden gescand. Op het moment dat mijn A4'tje is gescand haalt de computer aan de hand van de QR-code (code B) uit de database terug dat dit een stem is op kandidaat K van partij P en wordt de corresponderende teller opgehoogd. Maar ook onthoudt de computer dat code B gezien is. Wordt mijn A4'tje per ongeluk opnieuw gescand, dan verschijnt er een foutmelding en worden de tellers voor K en P niet opnieuw verhoogd.
9. De computer geeft aan hoeveel QR-codes zijn herkend. De medewerkers van het stembureau tellen het aantal A4'tjes met stempel "geverifieerd" en vergelijken dit met het totale aantal dat de computer heeft geteld. Is er een verschil, dan wordt stap 8 herhaald.

Er zijn verfijningen mogelijk, maar die werk ik hier niet uit, het gaat mij om het basisidee. Enkele denkbare verfijningen:

- diverse varianten van de website van stap 1 ten behoeve van mensen met een beperking;
- de functionaliteit van die website ook aanbieden als app;
- de afgescheurde codes A apart bewaren ter extra controle achteraf (codes A handmatig invoeren en de computer de corresponderende, eerder gescande codes B laten afvinken);
- naast de codes A en B nog een code C genereren en bewaren die het mogelijk maakt achteraf te verifiëren dat B inderdaad staat voor kandidaat K van partij P, dus dat met de database niet is gesjoemeld door hackers. Bijvoorbeeld: C is een willekeurige, unieke code waarmee via een-wegversleuteling vanuit de tekst "K, P" de code B wordt gegenereerd.